

JEAN CAPART (1877 - 1947)

Jean Capart wordt in 1877 in Brussel geboren in een welgestelde familie. Als kind bezoekt hij de egyptologische verzameling van de Hallepoort, een verzameling die weldra naar het Jubelpark verhuist. Hij vergezelt zijn vader op reis en kan zo de verzamelingen van het Louvre in Parijs, het British Museum in London en het Museo Egizio in Turijn bekijken. Capart kan maar niet genoeg krijgen van de cultuur van het Oude Egypte en hij voedt zijn passie door zoveel mogelijk te lezen zoals de *Grammaire égyptienne* van J.-F. Champollion, de geleerde die het hiërogliefenschrift ontcijferde. Na een studie letteren en wijsbegeerte gevolgd door rechten wordt hij op 23-jarige leeftijd adjunct-conservator in de KMKG voor de Egyptische verzameling. Twee jaar later organiseert hij de eerste leerstoel Egyptologie aan de universiteit van Luik.

Vanaf nu stelt hij alles in het werk om de Egyptische afdeling van het museum te vergroten: hij wil voor alle periodes van het oude Egypte – van de prehistorie tot de Romeinen – representatieve objecten. Door zijn gedrevenheid krijgt hij naam en faam. Hij slaagt erin om niet alleen de museumdirectie, maar ook de regering en allerlei mecenasen te overtuigen om aankopen of schenkingen te doen. Samen met Koningin Elisabeth is hij erbij als het graf van Toetanchamon geopend wordt in 1923. In datzelfde jaar sticht hij de Egyptologische Stichting Koningin Elisabeth, een onderzoekscentrum in het Jubelpark verbonden met de egyptologische bibliotheek. Vanaf de jaren twintig van de 20e eeuw gaat hij ook zelf opgraven in Egypte. Eerst in Heliopolis, waar (... in ElKab, waar hij een concessie ...) niets gevonden wordt, en vanaf 1937 in ElKab hij een concessie krijgt. Het is op de site van ElKab in Midden-Egypte dat er gedurende drie opgravingscampagnes (1937, '38 en '46) mooie vondsten worden gedaan. Tot aan zijn pensioenleeftijd blijft Capart conservator en later hoofdconservator van het museum.

Jean Capart in de woestijn tussen de piramides van Giza en Aboesir, 1907, glasplaat - Sura project

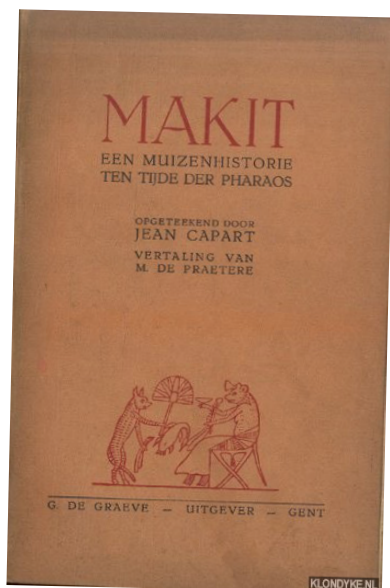
DE SERVICE ÉDUCATIF & DE EDUCATIEVE DIENST

In 1922 richt Capart een educatieve dienst op in het museum, meteen de eerste in Europa! Hij volgt hiermee het voorbeeld van het Metropolitan Museum in New York. Een museum zonder publiek is immers maar niets. Aanvankelijk alleen in het Frans, werd in 1932 een Nederlandstalige pendant opgericht.

In een eerste fase wordt vooral een volwassen publiek beoogd, met een programma van lezingen en lessenreeksen, maar al snel gaat er ook speciale aandacht naar het onderwijs, en de scholenwerking. "Instructeurs" of gidsen met een (kunst)historische opleiding als bagage worden gevormd om (school)groepen rond te leiden in het museum als geheel of een deel ervan. Gek genoeg duurde het een aantal jaren alvorens scholen de weg vonden en warmlieden voor een museumbezoek.

Tegenwoordig is de afdeling van het oude Egypte een vaste waarde als schooluitstap.

CAPARTS VERHALEN VOOR KINDEREN

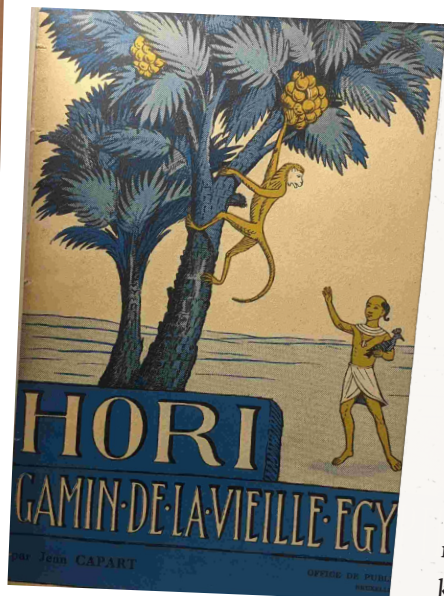

Makit. Een muizenhistorie ten tijde der Pharaos.
Gent, G. De Graeve, 1940

Hori, gamin de la Vieille Egypte, Bruxelles,
Office de Publicité, 1940

In 1909 werkt Capart in Egypte samen met de Engelse archeoloog John Garstang in het kader van de Engelse campagne in Abydos, dé stad van Osiris bij uitstek. Hij vindt o.a. een grafkist met de mummie van een kind, die hij laat overbrengen naar het museum in Brussel. Jaren later publiceert Capart een verhaal voor kinderen *Hori, jongetje uit het Oude Egypte*. Hierin neemt de mummie het woord en vertelt hij over zijn leven als kind. Via dit boekje, dat druk gelezen werd, maken duizenden kinderen kennis met het oude Egypte, vanuit hun eigen leefwereld.

Eind jaren '30 verschijnt er een tweede verhaal van Capart: *Makit. Een muizenhistorie ten tijde der pharaos*. Basis en inspiratie haalde Capart bij een tekening op een scherf (ostracon), die een kat en een muis voorstelt en waarbij de muis netjes bediend wordt door de kat. Ook dit boekje kent veel succes, en wordt gepubliceerd in het Frans, Nederlands, Engels en ... Latijn.

Expert aan het woord

Bruno Verbergt, algemeen directeur a.i. van de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis

Jean Capart is jarenlang hoofdconservator geweest van dit museum. Ziet u een grote verschillen - en zo ja welke - met zijn taak toen en uw huidige taak als algemeen directeur?

Er zijn niet zo heel veel verschillen met Capart, zeker niet inzake ambities om publiek uit te breiden, zalen te vernieuwen, de stem te zijn die het museum naar buiten toe vertegenwoordigt en in de belangstelling zet, het museum uit te breiden, fondsen te zoeken, en te bewaken dat er genoeg geld is, lobbyen bij de politiek. Ik heb de biografie van Capart gelezen en hij is een voorbeeld voor mij.

Het grote verschil is dat Capart hoofdconservator was en ik algemeen museumdirecteur. Vroeger klom één van de specialisten van een afdeling op tot hoofd van het museum, met alle expertise van dien over de werking en kennis van de collectie. Nu kiest men iemand die geen specialiteit heeft in het museum, die als job heeft het team van experts te leiden, terwijl deze hun expertise uitoefenen. Het voordeel is dat het meer een job is als manager; het nadeel is dat je niet dezelfde vooropleiding en expertise hebt. Vandaar dat ik geen hoofdconservator ben, maar algemeen directeur.

In de klas

► Laat de leerlingen een - eventueel geïllustreerd - verhaal schrijven voor kinderen van de lagere school bijvoorbeeld, gebaseerd op hun kennis van het oude Egypte, en rond een zelfgekozen archeologisch object dat ze zagen in de tentoonstelling of zelf opzochten in een boek of internet.

► Capart deed Egyptische feesten in het museum om fondsen op te bouwen. Nodig de leerlingen uit om een Egyptisch feest in elkaar te steken: met een uitnodiging, een dresscode, een menu, een playlist, ... helemaal in de oud-Egyptische stijl. Misschien kan je hiermee een project van de klas financieren.

